

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van een
bureauonderzoek en boringen te Linde,
gemeente De Wolden (Dr.)**

G.J. de Roller

ARC-Rapporten 2003-77

Groningen
3 maart 2004
ISSN 1574-6887

1 Inleiding

1.1 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2003/287
Provincie	Drenthe
Gemeente	De Wolden
Plaats	Linde
Toponiem	Landgoed
Kaartblad	22A
Coördinaten	226.680/517.650
Periode	–
Type object	–
Type bodem	Zandgrond
Geomorfologie	Dekzand

1.2 Aanleiding van het onderzoek

De aanleiding voor het archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) zijn de plannen om een nieuw landgoed te ontwikkelen bij de plaats Linde in het zuiden van Drenthe. Hiertoe zijn landbouwgronden met bos beplant en zal er een landhuis worden gebouwd. Op de bouwlocatie van het landhuis is een gecombineerd milieukundig en archeologisch bodemonderzoek uitgevoerd door het milieubureau Ecoreest in samenwerking met Archaeological Research & Consultancy (ARC bv). Het veldwerk vond plaats op 11 december 2003 en is uitgevoerd door een medewerker van Ecoreest en drs. ing. G.J. de Roller namens ARC bv.

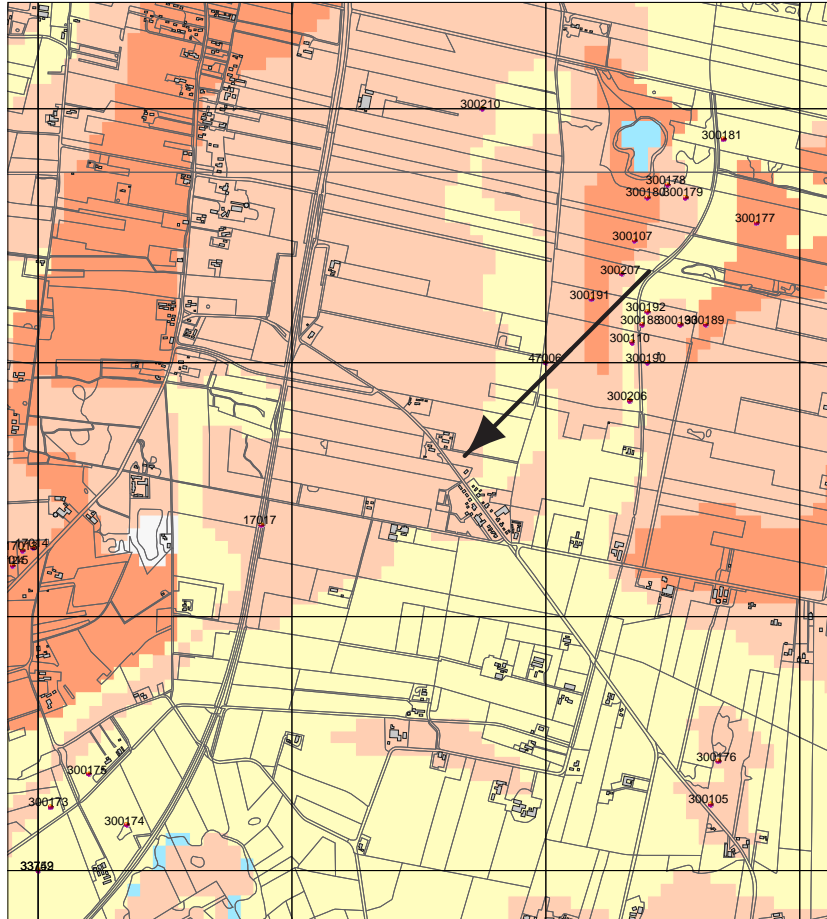
Het bouwterrein, met een grootte ca. 0,49 hectare, ligt ten noorden van de Linderweg, net ten westen van het dorp Linde (afb. 1 en 2). Ten behoeve van het milieukundig bodemonderzoek zijn negen boringen gezet waarvan er vijf archeologisch zijn onderzocht. De vijf archeologisch onderzochte boringen liggen verspreid over de bouwlocatie (zie afb. 2). Voor het boren is gebruik gemaakt van een verlengbare edelmanboor met een diameter van 10 cm. Vier boringen zijn tot 2 meter onder het maaiveld doorgezet. De vijfde boring is tot 3 meter onder het maaiveld doorgezet vanwege milieutechnische redenen.

Het onderzoek heeft als doel om na te gaan of de bodemopbouw intact is, het lokaliseren van eventuele archeologische resten en om een inschatting te maken van de kwaliteit en datering van de mogelijke archeologische sporen. Aan de hand van de resultaten zal dan een aanbeveling worden gedaan over het vervolgtraject.

1.3 Werkwijze

De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies zijn beschreven en opgemeten. Van de boringen met een intacte bodemopbouw is de grond gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 4 mm. Hierbij is gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot.

Er is geen oppervlaktekartering uitgevoerd omdat het terrein is begroeid met onkruid. De vondstzichtbaarheid was dan ook nihil.

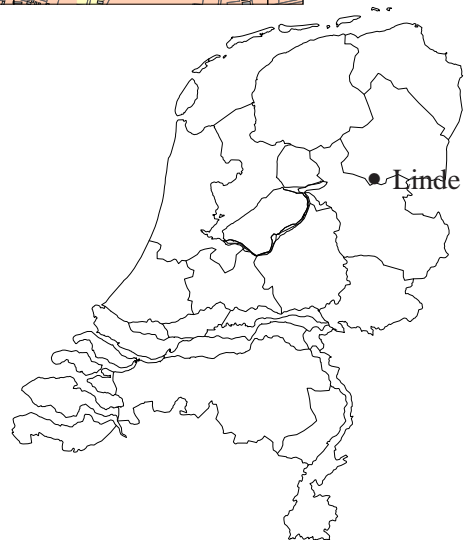
Legenda

- GRID_1KM
- WAARNEMINGEN
- MONUMENTEN**
- archeologische betekenis
- archeologische waarde
- zeer hoge arch waarde, beschermd
- hoge archeologische waarde
- zeer hoge archeologische waarde
- HUIZEN
- TOP10
- IKAW**
- zeer lage trefkans
- lage trefkans
- middelhoge trefkans
- hoge trefkans
- lage trefkans (water)
- middelhoge trefkans (water)
- hoge trefkans (water)
- water
- niet gekarteerd
- PROVINCIES

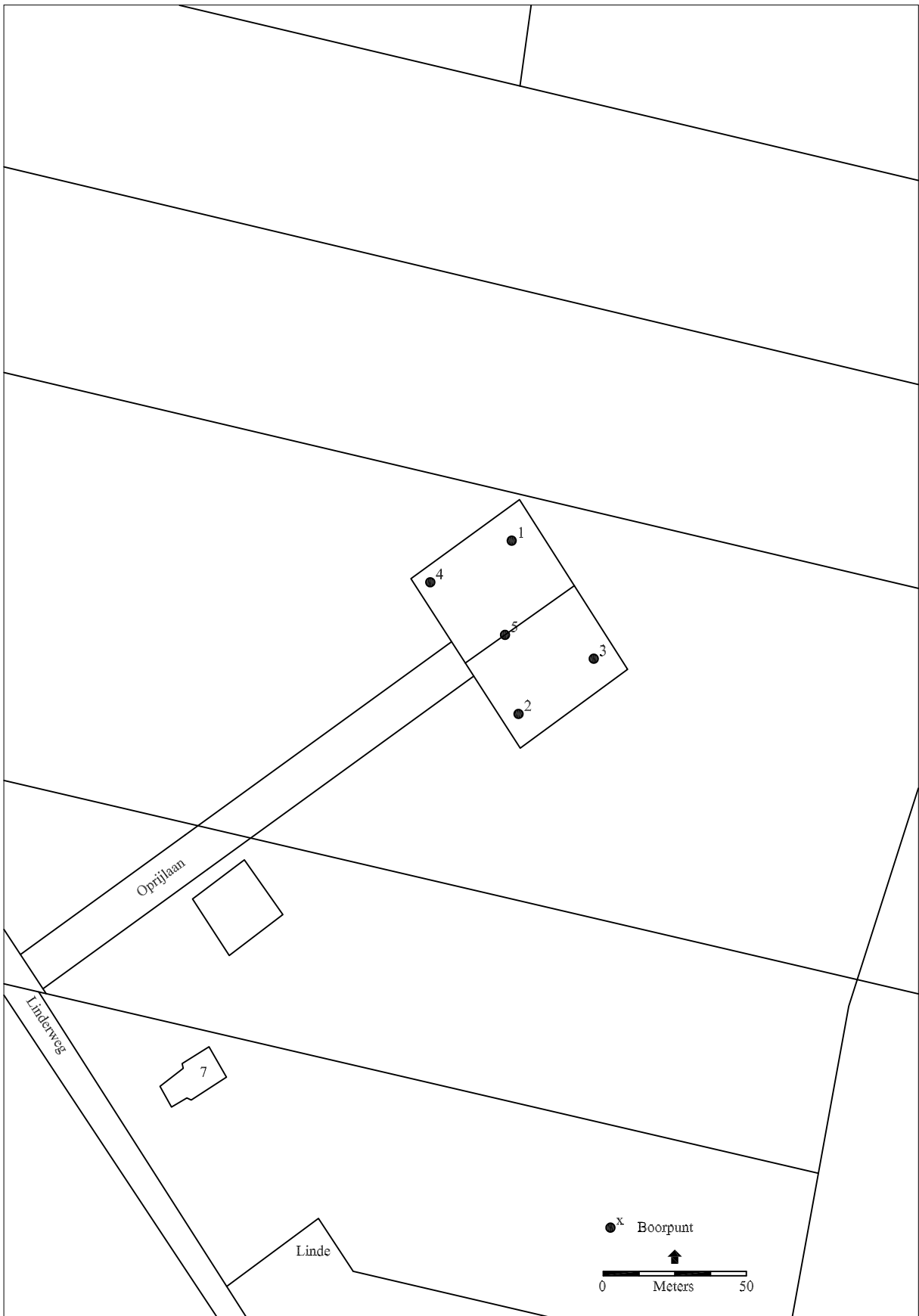
0 1 km

ROB
ArchisII

Afbeelding 1 IKAW met archeologische verwachtingswaarde, meldingen en archeologische monumenten (Bron: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek/Archis II, 10 december 2003). De pijl geeft de ligging van het onderzoeksgebied aan.

Afbeelding 2 Boorpuntenkaart Linde. Kaart: B. Schomaker.

2 Resultaten

2.1 Bureauonderzoek en geo-archeologische context

De archeologische verwachting van het onderzoeksterrein is volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW 2e generatie) middelhoog (afb. 1). In Archis (Archeologisch informatiesysteem voor Nederland) zijn uit de omgeving van Linde verschillende vondsten opgenomen. Het betreft paleolithisch vuursteen uit de omgeving van de Vogelzangse Wijk, en divers materiaal van de Federmesser-cultuur¹ (bijlage 1).

De bodemkaart geeft aan dat er zwartveenontginningsgronden voorkomen en oude bouwlanden met podzolen van zwak tot niet-lemig fijn zand maar ook podzolen in sterk lemig fijn zand. Volgens de kaarten uit 1832² is het gebied nog niet ontgonnen. De Linder Esch ligt een paar kilometer westelijk van het dorp Linde terwijl het onderzoeksgebied de overgang vormt van de es naar het lagere veengebied in het oosten en zuiden.

Bij een intacte bodemopbouw is er een goede kans dat eventuele archeologische sporen, zoals vuursteenvindplaatsen en nederzettingsresten nog aanwezig zijn.

2.2 Bodemopbouw

Van onder naar boven bestaat de bodemopbouw globaal uit een dikke laag dekzand (meer dan 3 meter, zie boring 5) met bovenin een B-horizont en een A-horizont van 25–50 cm dikte. Het betreft een veldpodzol waarbij de A-horizont relatief dik is, wat wijst op oud bouwland waarbij enige pluggenbemesting heeft plaatsgevonden. Hierdoor is de oorspronkelijke bodem slechts in geringe mate verstoord ten gevolge van de ontginning.

Op de overgang van de B-horizont naar de C-horizont bevindt zich een laag met enige natuursteen, waaronder vuursteen (bijlage 2). In dit pakket dekzand hoort deze grindige laag van nature niet thuis omdat dekzand een eolische afzetting is. Mogelijk is het een oud oppervlak of een *desert pavement*. Boring 2 wijkt iets af omdat er een lemige laag in het dekzand zit op de diepte van de grindige laag in de andere boringen.

2.3 Vondsten

Tijdens het archeologische onderzoek is het in de boorkernen aanwezige natuursteen meegenomen naar het gebouw van ARC bv en geanalyseerd door drs. J.R. Veldhuis. Het verzamelde materiaal uit boringen 1, 2, 4 en 5 bestond uit natuurlijke vuursteen en natuursteen. In boring 3 werd bewerkte vuursteen aangetroffen. Het betreft één splinter van 11-15 mm, een mogelijke splinter van 1-10 mm en een splinter van 1-10 mm met kerf-retouche. Doordat het slechts drie splinters betreft, is het materiaal niet nader te dateren.

¹11.900–10.900 v. Chr.

²zie onder andere dewoonomgeving.nl

3 Conclusie en aanbeveling

Uit het booronderzoek op de bouwlocatie van een landhuis aan de Linderweg te Linde volgt dat de bodemopbouw intact is. In boring 3 is bewerkte vuursteen aangetroffen dat door het geringe aantal niet nader is te dateren. Over vrijwel het gehele terrein bevindt zich een laag met natuursteen en vuursteen die kan wijzen op een mogelijk fossiel oppervlak. In de nabijheid (Vogelzangsche Wijk) van de onderzoekslocatie komen vindplaatsen van de laatpaleolithische Federmesser-cultuur voor.

Gezien het bovenstaande wordt – na overleg met de Provinciaal Archeoloog van Drenthe, dr. W.A.B. van der Sanden – een intensieve archeologische begeleiding van het grondwerk aanbevolen. Er dient vroegtijdig voor de uitvoering van de grondwerkzaamheden met een daartoe gecertificeerd bedrijf contact opgenomen te worden over de begeleiding van het grondwerk, zodat dit geen vertraging voor de verdere bouwwerkzaamheden oplevert.

Bijlage 1 Waarnemingen uit Archis

- Waarnemingsnr.: 17017
Coördinaten: 225.88–517.360
Gemeente: De Wolden
Plaats: Nolde, Nolderesch
Complex:
Grafheuvel, Neolithicum-Bronstijd³

- Waarnemingsnr.: 300107
Coördinaten: 227.350–518.480
Gemeente: De Wolden
Plaats: Schottershuizen
Complex:
1 Vuurstenen klingschrabber–RA steker, Paleolithicum⁴

- Waarnemingsnr.: 300110
Coördinaten: 227.340–518.080
Gemeente: De Wolden
Plaats: Linde, Vogelzangsche wijk
Complex:
1 Vuurstenen afslag, Midden Paleolithicum

- Waarnemingsnr.: 300188
Coördinaten 227.380–518.150
Gemeente: De Wolden
Plaats: Linde, Vogelzangsche wijk
Complex:
1 Brok vuursteen

- : Waarnemingsnr.: 300190
Coördinaten: 227.400–518.000
Gemeente: De Wolden
Plaats: Linde, Vogelzangsche wijk
Complexen:
vindplaats van de Federmesser-cultuur⁵
47 vuurstenen afslagen Paleolithicum-Mesolithicum⁶
7 vuurstenen afslagschrabbers, Paleolithicum-Mesolithicum
118 brokken vuursteen, Paleolithicum-Mesolithicum
1 vuurstenen afslag, geretoucheerd, Paleolithicum-Mesolithicum
1 fragment van een vuursteen kling, Paleolithicum-Mesolithicum

---

³5300–800 v. Chr.

⁴tot 8800 v. Chr.

⁵9800–7300 v. Chr.

⁶voor 5300 v. Chr.

- Waarnemingsnr.: 300191
Coördinaten: 227.180–518.250
Gemeente: De Wolden
Plaats: Linde
Complexen:
vindplaats Federmesser-cultuur
1 vuursteen kling, kernpreparatie-kling, Paleolithicum-Mesolithicum
13 vuurstenen afslagen Paleolithicum-Mesolithicum
30 brokken vuursteen, Paleolithicum-Mesolithicum
1 vuursteen kling, Paleolithicum-Mesolithicum
1 vuursteen boor, Paleolithicum-Mesolithicum
3 vuurstenen kernen, Paleolithicum-Mesolithicum
1 vuursteen steker, A-steker, Paleolithicum-Mesolithicum

- Waarnemingsnr.: 300192
Coördinaten: 227.400–518.200
Gemeente: De Wolden
Plaats: Linde, Vogelzangsche wijk
Complexen:
1 vuursteen combinatiewerktuig, steker-schrabber, kernschrabber/steker, Paleolithicum
1 vuursteen Afslag Paleolithicum
1 brok vuursteen, Paleolithicum

- Waarnemingsnr.: 300206
Coördinaten: 227.330–517.850
Gemeente: De Wolden
Plaats: Linde, Vogelzangsche wijk
Complexen:
1 vuursteen afslag, Paleolithicum
4 brokken vuursteen, drie gecraqueleerd, Paleolithicum
1 vuursteen kling, gecraqueleerd, Paleolithicum

- Waarnemingsnr.: 300207
Coördinaten: 227.300–518.350
Gemeente: De Wolden
Plaats: Linde
Complex:
1 brok vuursteen

Bijlage 2 Boorstaten

De diepte is in cm onder het maaiveld.

De afkortingen die in de tabel gebruikt worden:

BV	bouwvoor	Lz3	leem, sterk zandig
FZ	zand, zeer fijn	g1	zwak grindig

boring 1

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	BV		geleidelijk	grijsbruin	
55	FZ		geleidelijk	donkerbruin	paar grindjes
65	FZ		geleidelijk	lichtbruin	
110	FZ		geleidelijk	lichtgeel	
200	FZ			grijs	

boring 2

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	BV		geleidelijk	grijsbruin	
45	FZ		geleidelijk	donkerbruin	paar grindjes
55	FZ		geleidelijk	lichtbruin	
75	FZ		geleidelijk	donkergeel	
120	FZ		scherp	grijs	
130	Lz3		scherp	grijs	
150	FZ		geleidelijk	geel	
200	FZ			grijs	

boring 3

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
50	BV		geleidelijk	roodbruin	
70	FZ	g1	geleidelijk	lichtbruin	
200	FZ			roodgeel	

boring 4

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
50	BV		geleidelijk	bruingrijs	
75	FZ	g1	geleidelijk	donkerbruin	
85	FZ	g1	geleidelijk	lichtbruin	
200	FZ			lichtgeel	

boring 5

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
40	BV		geleidelijk	grijsbruin	
50	FZ	g1	geleidelijk	lichtbruin	grind tot 70 cm
70	FZ		geleidelijk	roodbruin	
200	FZ		geleidelijk	geel	
300	FZ			grijs	